

Harm Kuper toont het boek van de familie Tibben.

Foto: Jan Anninga

Familiegeschiedenis uit de fascinerende grensstreek

Door Jan Wierenga

EXLOO/BOURTANGE ■ Van kindsbeen af is Harm Kuper (56) uit Exloo gefascineerd door het fenomeen *grens*. Hij werd zelf geboren in Bourtange, pal op de grens met Duitsland. Deze interesse maakte het genealogisch onderzoek dat hij deed naar het geslacht Tibben, alleen maar boeiender. Want deze familiehistorie speelt zich grotendeels af aan deze en gene zijde van de grens met Duitsland. Binnenkort wordt het resultaat van Kupers inspanningen – een prachtig boekwerk – officieel ten doop gehouden.

Het geslacht Tibben. Van Wil-

sum tot in het land van de Reest is de titel van deze genealogie. Het gaat niet om Kupers eigen (Westerwoldse) familie – die beschreef hij eerder al – maar om die van zijn vrouw Lies Tibben.

Gemengde nationaliteit

De landsgrens stelde in vroegere tijden niet veel voor. Iedereen liep gewoon bij elkaar in en uit. Geen wonder dus dat er op grote schaal families ontstonden van gemengde nationaliteit. De Tibbens waren geen uitzondering. De voertaal in de grensstreek waar zij woonden – ook wat nu Duitsland is – was tot in de 19e eeuw Nederlands. Er werd met Nederlands geld be-

taald en ook de familienamen waren voor een flink deel Nederlands.

Het begon allemaal in het dorpje Wilsum in het Bentheimer land, dat toen officieel tot het koninkrijk Hannover behoorde. Daar trouwde Harmen Smit (geboren 1721) met Geese Tibben. Hij trouwde bij zijn schoonfamilie in en naar oude streektrant nam hij de achternaam van zijn vrouw aan. Voortaan zou hij dus Harmen Tibben heten. Hij was (keuter)boer.

Uit de verbintenis ontsproot de Duitse tak van de familie, later voor een deel Mardink geheten. Geese overleed en Harmen hertrouwde in 1752 met Fenne Schuur-

huis. Zij werden de stamhouders van de Nederlandse tak. (Omdat Harmen van zichzelf geen Tibben heette, dragen de Nederlandse nazaten dus geen druppel Tibben-bloed met zich mee).

Riviertje

Vanuit Wilsum trok Harmens zoon Geert eind 18e eeuw de grens over. Hij kwam terecht in Hoozevee en van daaruit verspreidde het geslacht zich ook over het gebied van het riviertje Reest, in ruwweg de driehoek Hoozevee-Meppel-Dedemsvaart.

Een aantal jaren heeft Harm Kuper – microbioloog van professie – aan de genealogie-Tibben gewerkt. Hij ver-

zamelde veel materiaal, waaronder op schrift gestelde verhalen van overleden verwanten en veel oude foto's. Zo ontstaat een beeld van het leven in de grensstreek. Het stamboomonderzoek haalde oude, vergeten familiebanden weer aan. "Daarvóór was er geen contact meer met Duitse familieleden. Nu wel; we komen er met enige regelmaat. En iedereen vindt het hartstikke leuk."

In de voorverkoop zijn er al 122 exemplaren van dit in eigen beheer uitgegeven familieboek aan de man gebracht. Wie het ook wil hebben – na de presentatie 27 december kost het 70 euro – moet zich melden bij Harm Kuper.

2017 6.1.06